

2024 TAHMİNLER VE BEKLENTİLER

Nisan 2024

Adres : Çetin Emeç Blv. 4. Cad. 1330 Sok.

No: 12 06460 Aşağı Öveçler Mah.

Çankaya/Ankara

Telefon : (0312) 4738041-42-45

Faks : (0312) 4738046

E-Posta: sde@sde.org.tr

İçindekiler

2024: TAHMİNLER VE BEKLENTİLER

TAKDİM

Muin NAİM

Gazze'nin Direnişi: Filistin Davası'nın Bölgeye ve Dünyaya Etkileri..... 2

Aydın ÜNAL

Aksa Tufanı'nın Bölgesel ve Küresel Etkileri..... 4

Doç. Dr. Güray ALPAR

Tek Kutuplu Sistemden Çok Kutuplu Dünyaya 2024 6

Dr. Harun Türker KARA

Dünya Ekonomisi İçin 2024 Yılı'nın En Önemli Başlığı İktisadi Büyüme Olacak..... 10

Sinan TAVUKCU

2024 Beklentileri: ABD-AB'de Muhtemel Gelişmeler 13

Mehmet DOĞAN

2024: Bildiğimiz Dünyanın Sonu mu?..... 19

(E) Kd. Alb. Mithat IŞIK

İçeride Dışarıda Terör, Mücadele ve Beklentiler 23

27 OCAK
Cumartesi
13.30

SD
Toplantı

- Sinan Tavukcu(SDAV Bşk.)
- Doç. Dr. Güray Alpar
- Aydın Ünal(Yazar)
- Prof. Dr. Tevfik Erdem
- Kd. Alb. Mithat Işık
- Muin Naimoğlu(Yazar)
- Dr. Cenk Pala
- Dr. Harun Türker Kara
- Mehmet Doğan(Yazar)

2024: TAHMİNLER VE BEKLENTİLER

Takdim

“2024: Tahminler ve Beklentiler”

Stratejik Düşünce Enstitüsü, 27 Ocak 2024 Cumartesi günü, “2024 Tahminler ve Beklentiler” başlıklı bir toplantı düzenleyerek çeşitli alanlardaki uzman ve akademisyenlerin görüşlerini almıştır.

Filistinli Gazeteci Muin NAİM, 7 Ekim 2023'te başlayan Aksa Tufanı ile yeni boyut kazanan “Gazze'nin Direnişi, Filistin Davası'nın Bölgeye ve Dünyaya Etkileri” konusunda önemli tespitlerde bulunurken, Gazeteci-siyasetçi Aydın ÜNAL, Aksa Tufanı'nın bölgesel ve küresel etkilerini irdlemiştir.

Tümgeneral Doç. Dr. Güray ALPAR, “Tek Kutuplu Sistemden Çok Kutuplu Dünyaya 2024” başlığı altında, uluslararası sitemin gidişatı hakkında tahminlerini dile getirmiş olup, Medipol Üniversitesi'nden Dr. Harun Türker KARA, Dünya ekonomisi için 2024 yılının en önemli başlığının iktisadi büyüme olacağına dikkat çekmiştir.

SDAV Başkanı Sinan TAVUKCU, 2024 Beklentilerini anlatırken ABD ve Avrupa'da olabilecek muhtemel gelişmelere odaklanmış, Yazar Mehmet DOĞAN ise “2024 Bildiğimiz Dünyanın Sonu mu?” sorusu ile dünyadaki büyük değişim dalgasına değinmiştir. SDE Savunma ve Güvenlik Koordinatörü (E) Kd. Alb. Mithat IŞIK da yurt içinde ve dünyada terör ve terörle mücadele süreçlerine dair tahminlerini paylaşmıştır.

“2024: Tahminler ve Beklentiler” başlıklı bu özgün çalışmayı değerli okurlarımızın dikkatlerine arz ediyoruz.

Alper TAN
SDE Başkan Yardımcısı

Filistin ve bölgeyi düşünürsek onlarca bilinmeyen var. Ancak analiz edebilirsiniz. Aksa Tufanı 7 Ekim 2023'te başladı ama ne kadar süreceğini bilmiyoruz. İsrail'in iddiası gibi 6-8 ay hatta 1 yıl kadar sürebilecek bir çatışma ortamı var. Çünkü Aksa Tufanı'nın bitimi ve bitiş şekli de bu hem Filistin meselesini hem de bölgedeki denklemleri farklı bir şekilde etkileyecek. 3 tane senaryomuz var.

Birincisi, savaşın dozunu azaltarak sadece yıpratma çatışmasına dönüşmesi ve küçük operasyonlara dönüşmesi ile uzatılabilir. Bu olursa bu çatışma çok uzun sürebilir. Aksa Tufanı'nın Filistin ve Filistinlilerin bir şekilde en azından bu çatışmadan milli kazanım elde ederek çıkmazlarsa hem Filistin içinde hem de Filistin tarafındaki bölgelerde ciddi bir baskı oluşturur. Örneğin Ürdün'de Aksa Tufanı başladığından beri baskı altında olan toplum ve halk şu anda yavaş yavaş krala karşı söylem geliştirmeye başladı. Mısır'da ise Mısır dün den beri özellikle İsrail'in suçlamasına karşı kendini zor durumda gören Sisi, İsrail'i suçlayarak artık gayri resmi de olsa yavaş yavaş toplumda İsrail'e karşı bir tavır oluşturabilir. Bu 2 önemli ülkede kontrollü veya kontrolsüz sokak hareketi başlarsa o sokak hareketinin nereye evrileceğini kimse bilemez. Onun için eğer sokak hareketi başlarsa o bölgelerde çok büyük olaylarla sonuçlanıp Ürdün'de özellikle ciddi bir siyasi değişime neden olabilir. Ürdün'ün %65'ini Filistinliler oluşturduğu için Aksa Tufanı başladığından bu yana, %65 nüfus Ürdün Kralı ve Ürdün yönetiminin Aksa Tufanı süresince Filistinlilere sahip çıkmadığını düşünüyor. Tabi yönetim bunu inkâr etse bile toplumda bu inkarın yeri olmadığını biliyoruz.

İkincisi Yemen'de ki Husilerin saldırıları sonucunda daralan Kızıldeniz Yolu ve ticareti Suudi Arabistan ve Ürdün üzerinden karayolu ile çözülmeye başladığını ciddi kaynaklardan alınca toplumdaki tepki daha da şiddetleniyor.

Üçüncüsü bu savaşın sonlandırılma senaryosu. Gazze'de bir anlaşma olması yönünde. Ateşkes ve esir takası gibi. Bunlar olursa bu savaş çok uzun sürmeden bitebilir. Bunun sonucunda çok büyük değişiklikler olacaktır. Çünkü Netanyahu şimdiden savaş bittiği anda suçlanacağını ve yargılanacağını biliyor. İsrail muhalefeti de aynı şeyi söylüyor. Netanyahu'nun bu çatışmadan önceki suçlamalarıyla birlikte 7 Ekim'deki zafiyet ve 7 Ekim'den sonra Gazze'ye yapılan operasyonlar sırasındaki hatalar, yapılan zafiyetler gündeme gelecek ve kendi çıkarı için uzattığı savaşın sorumluluğu yüklenecek. Arkasından onunla ilgili yargılama dönemi başlayacak.

Aslında Őu anda açıkçası belki Amerika'nın biraz desteklediği bir konumda. Yönetimden düşmesini isteyenler de var. Son dönemde hem Amerika'ya hem Batıya ciddi bir muhalefet olmaya başlamış. Tüm uyarılara rağmen Netanyahu'nun Gazze'deki katliamları daha da fazla arttırdığını görüyoruz. Bu aslında Batının istediği bir Şey değil. Artık Amerika da arabulucu olarak değil İsrail'in yanında savaş suçlusunu olarak görünüyor. Bu da Amerika'nın istemediği bir durumdur. Anlaşmalar yapılması gerekiyor. Aslında Őu anda masada olup da uygulanabilecek en mantıklı çözüm üçüncüsüdür.

Hamas belki böyle bir çözüm düşünebilir. Özellikle bu kadar yıkımdan ve katliamdan sonra hem esir takasını hem Gazze ambargosunun kaldırılmasını hem Gazze'nin imarını hem de Gazze'yi 10 yıllık bir nefes aldırma dönemi isteyebilir. Bu, Netanyahu'nun da anlaşma yapmadım ve ben Hamas'a yenilmedim, bir şekilde Hamas'ı sindirdim diyebileceği bir formüldür. Netanyahu'nun destekçileri aşırı faşisttir. Onun hükümetinin yanında olan 3 parti vardır ve 3 partinin birinin çekilmesi durumunda hükümet düşer ve artık seçime gitmek zorunda kalır ve bu seçim bir daha yapılırsa Netanyahu kazanamaz. Ondan dolayı Netanyahu yenilmemiş, kaybetmemiş ve hatta kazanmış gibi gösterilebilir. Netanyahu gizli anlaşma istiyor.

Őu anda Netanyahu hükümetinin ve onlara bağlı kişilerin tek amacı düşmemektir. Savaş sonuçları, ölen askerleri, öldürölmekte olan esirleri kurtarmak değil bu hükümetin tek görevi Őu anda yönetimden düşmemek. Ama toplumun içerisindeki baskı gittikçe artıyor. İç çatışmaya dönüşecek kadar ciddi bir baskı var. Öyle bir olayda askerler de ayaklanabilir.

Resmiyette Mescid-i Aksa'nın ve Kudüs'teki tüm dini alanların sorumlusu olmasına rağmen son 10 yıl içerisinde Mescid-i Aksa'ya hiçbir Şey yapmayan tam tersi İsrail'in tüm saldırılarına boyun eğen bir Ürdün var.

Aksa Tufanı Filistin halkı içerisinde %90'dan fazla destekleniyor. Mahmut Abbas yönetimi, Aksa Tufanı'na olan duruşundan dolayı daha da yalnızlaştı. Hem ilk başlardaki açıklamaları hem de yanındaki kişilerin savaş bittikten sonra Hamas'ın yargılanması yönündeki açıklamaları toplumda infiale yol açtı. Batı Şeria'da Őu anda Mahmut Abbas'ın tek destekçisi 70.000 askeridir. Yoksa bir gün İsrail yönetimi elini çekerse Mahmut Abbas yönetimi yerle bir olur. Aksa Tufanı'ndan önce Filistin'deki tüm taraflar siyasi seçime gitmek istiyordu. Tek kabul etmeyen Mahmut Abbas tarafıydı. Çünkü toplumdaki anketlerde Mahmut Abbas'ın oy oranının %10'un altına düştüğü görülüyordu. Bu Aksa Tufanı ile birlikte daha da

düşeceğini görüyoruz. Eğer Hamas ciddi bir kazanım elde ederse artık Filistin halkının sözcüsü Hamas olacaktır.

Husilerin saldırıları Filistin davasını ciddi bir şekilde etkiliyor. Uluslararası emperyalist güçlerin ekonomik hattını baltalamaya çalışmış durumda. Şunu da yanında getirmiş durumda. Artık İsrail'in bir şekilde baskı altına alınabileceğini gösterilmiş durumda. Bu olaylarla birlikte Husiler, hem İsrail'e baskı yapmıştır hem de Amerika'ya karşı bu kadar net tavır alarak hem iç siyasette hem de sahada meşruiyetini daha da arttırmıştır. Bundan sonra Yemen'de Husilerin sözü geçecek hatta ve hatta diğer grupların yönettiği bölgelerde kısa bir süre içerisinde karışıklıklar olup, Husilerin genişlemesine sebep olacaktır. Filistin meselesine üstün bir etkisi olmuştur bu saldırıların. İsrail medyasını takip ettiğimizde o darbeler hem İsrail'i hem İsrail'i destekleyen diğer güçleri korkutmuştur. Siyasi ve ekonomik etkisi çok fazladır.

Yayına Hazırlayanlar: Zeynep Defne YAVUZ- Burak SIRAKAYA

*Muin Naim Kimdir?

Gazeteci-Yazar

Türkiye'de aktif gazetecilik yapan Filistinli Muin Naim'in annesi ve yeğenleri Filistin'deki saldırılarda şehit olmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki görevim sırasında da Filistin meselesiyle yakından ilgilendim. Türkiye'deki her birey gibi, özellikle muhafazakâr dindar birey gibi biz de bu meselenin içinde yaşıyoruz. Bu konuyla ilgili belki de çok ihmal ettiğimiz bir boyut var. Gazze'ye veya Batı Şeria'ya İsrail operasyon yapmadığı zamanlarda biz çok fazla Filistin meselesiyle ilgilenmiyoruz. 40 yıldır sürekli orada yapılan katliamları, işkenceleri ve akan göz yaşlarını izliyoruz. Bir süre sonra böyle bir çaresizlik yerini yorgunluğa bırakıyor. Hamas'ın direnişini, sivillere saldıran bir örgüt gibi değerlendirmenin çok yanlış olduğunu vurgulamak istiyorum.

Birincisi, İsrail'in Gazze'de acımasızca saldırılarının sonrasında boykot başladı. Bu boykot Müslüman ülkelerle başlayıp bütün dünyaya yayıldı ve küresel bir boykot kazandı. İlk defa bir boykotun bu kadar yaygın ve bu kadar etkili olduğunu görüyorum. Başta Starbucks ve McDonald's olmak üzere büyük markaların zorluk yaşamaya başladıklarını görüyoruz. Starbucks, kısa bir süre önce açıklama yaparak bu meselede tarafsız durduklarını söylemek zorunda kaldı. İsrail'i desteklediklerini tabi ki de biliyoruz. McDonald's aynı şekilde bir açıklama yaparak bu meselede taraf olmadığını söyledi. Ama özellikle ilk günlerde, İsrail askerlerinin elinde McDonald's tarafından gönderilen kumanyalar vardı. Dünya çapında gelişen boykot çok etkili oldu ve küresel şirketleri dize getirmeye başladı.

Siyonizm algısının çok değiştiğini görüyorum. Türkiye dahil olmak üzere dünyanın birçok ülkesinde yayınlanan siyah beyaz yayın döneminde de yabancı filmlerin neredeyse üçte biri Almanya'daki Yahudi soykırımını anlatıyordu. Müslümanlara yönelik, Müslümanları kötüleyen propagandalar vardı. 7 Ekim operasyonu sonrasında İsrail'in bütün bu yatırımlarının boş olduğunu gördük. Filistin neredeyse bir kuruş harcamadan, dünyada İsrail'den çok daha başarılı propagandası yapılan bir ülke konumuna yükseldi.

Epstein davası da oldukça önemlidir. Bu süreçte yeniden gündeme gelmiştir. Mossad'ın ne kadar işin içinde olduğunu gördük ve ne büyük bir şantaj şebekesi kurduğunu fark ettik. Önümüzdeki yıllarda da çok konuşulacak. İsrail'in kendi arka bahçesini veya kendisini güvenlik altına almak için ne tür şantajlara giriştiğini böylece dünya halkları da fark etmiş oldu.

ABD ve Avrupa'nın yoğun şekilde İsrail'e destek vermesi çok tartışılıyor ve bundan dolayı Amerika ve Avrupa'nın artık ciddi sıkıntıya girmeye başladıklarını görüyoruz.

Altan gelen protestolar ile ABD dahil birçok ülke yumuşamaya ve İsrail'e baskı kurmaya başlamış durumdadır. Bu durumun önümüzdeki günlerde daha da artacağını görüyoruz. Lahey Adalet Divanı'nda İsrail'in itirazının reddedilmesiyle artık İsrail'e karşı dünyada ciddi bir tepki oluştuğunu görüyoruz.

İran ve Türkiye meselesi var. İran'ın her zaman olduğu gibi mesele hakkında sadece konuştuğunu gördük. Belki Lübnan üzerinden birkaç girişimde bulundu ama kendisine yönelik saldırılarla, terör saldırılarıyla birlikte biraz daha geri planda kaldı. Çoğu kışkırtıcı olmak üzere çeşitli açıklamalar yaptı.

Türkiye'ye özel bir parantez açmak isterim. Türkiye bu süreçte çok şey yaptı. Özellikle kitleler sokaktadı. Türkiye boykot konusunda ciddi destek gösterdi. Her zaman olduğu gibi Filistin'in yanındaydı. İktidarda Ak Parti'nin olması nedeniyle büyük gösteriler gerçekleşmemiş olabilir. Çünkü halk kendisinin iktidar tarafından temsil edildiğini, bir şey yapılacaksa bunu iktidarın yapacağını düşünerek böyle dönemlerde sokağa pek fazla çıkmıyor. Ama Filistin'i destekledi. İktidarın biraz mesafeli durduğunu görüyorum. Özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Dışişleri Bakanımızın açıklamalarından yola çıkarak temkinli durduklarını görüyoruz. Perde arkasındaki girişimlerle Türkiye yine bu konuda üzerine düşeni yaptı. Kalıcı ateşkesten sonra da bölgeye en büyük yardımı ulaştıran, destek veren ülke Türkiye olacaktır.

Özetle Hamas dünyada bir uyanışa sebep oldu. Sadece İslam dünyasında değil bütün dünyanın hem Siyonizm'e hem İsrail'e bakış açısında uyanışa sebep oldu. İsrail zulmünü gözler önüne serdi. Allah Gazze'deki kardeşlerimizin yardımcısı olsun, çok zor durumdadır. Ama her şerde bir hayır vardır. Müslümanların ve Filistin'in lehine bir sonuç çıkacağını tahmin ediyorum. Önümüzdeki günlerde yenilememiş bir Filistin ve yenilememiş bir Hamas, bölgedeki en güçlü denklemlerden birisi olmaya devam edecektir.

*Aydın ÜNAL Kimdir?

Yazar

Lisans; ODTÜ Fen Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü ve Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Öğretmenliği Bölümü

Görev Yaptığı Yerler ve Pozisyonlar;

Yenişafak Gazetesi Yazarı, Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı Danışmanlığı, Başbakanlık Müşavirliği, Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanlığı 25. ve 26. Dönemler Ankara Milletvekilliği, TBMM Filistin ve Lübnan Dostluk Grubu Başkanlığı, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Üyeliği, TBMM Güvenlik ve İstihbarat Komisyonu Üyeliği, NATO PA Üyelikleri, TÜBİTAK Yönetim Kurulu Üyeliği

Geleceğin ne olacağını bilemeyiz ama eldeki verilere göre, nasıl olacağı hakkında tahminlerde bulunabiliriz. Bu ise ancak güçlü bir bilgi birikimi ve stratejik düzeyde bir öngörü ile mümkün olabilir. Günümüzde giderek hızlanan Küreselleşme sürecini ve değişimi sosyolog ve düşünür Berman (1940-2013), geçen yüzyılın düşünür ve yazarlarına dayanarak, "katı olan her şey buharlaşıyor" şeklinde tanımlamıştı. Ona göre "modernlik", daha kuruluşundan itibaren kendi yıkımının da dinamiklerini içerisinde barındırıyordu ve katı olanın durmadan eridiği, sürekli değişen bir dünyada, kendini ayakta tutmak için bir mücadeleyi de ister istemez beraberinde getiriyordu.

Tabii ki her şey değişiyor ve doğal olarak güç merkezleri de kendini yenilemeye çalışmasına rağmen, ister istemez zamanını doldurup değişecek. Tıpkı geçmişte olduğu gibi. Şimdilerde yeni güç merkezlerinin ortaya çıktığının emarelerini açıkça görüyoruz ve bu durum giderek hız kazanıyor. Mücadele devam ediyor ve edecek. Her faaliyetin bir de "faraziyesi" var. Faraziyeler önemlidir. Gereği yapılmaz ve faraziye ortadan kalkarsa plan çöker. Faraziyeleri çökertmek de ister istemez bilgiye ihtiyaç duyuyor.

Bugüne kadar güç merkezleri, ABD hariç, genelde Avrasya kıtasından çıkmıştır. ABD'nin güç merkezi haline gelmesi de Avrupa'daki güç merkezlerinin kendi arasındaki mücadeleleri ve birbirlerini zayıflatmaları ile mümkün olmuştur.

Avrupa'nın güçlü ülkeleri, 1800 yılında dünya yüzölçümünün %35'ini kontrol ederken, bir yüzyıl sonra, 1914 yılında yaklaşık %85'ini kontrol eder hale gelmişti. Ancak bu güç sarhoşluğu onların, ABD'nin yeni bir merkez olarak ortaya çıkışını görmelerini engellemişti. 1900'lü yılların başında, muazzam bir büyüklüğe ve zenginliğe ulaşmış olan İngilizler, her iki dünya savaşını da kazanmalarına rağmen, yıpranması dolayısıyla, savaşlara sonradan dahil olan, yıpranmamış ABD karşısında bu konumunu kaybetmek durumu ile karşı karşıya kalmıştı.

ABD'nin bir güç merkezi olarak ortaya çıkması ise II. Dünya Savaşından sonra belirgin bir hal aldı. II. Dünya Savaşı bittiğinde Amerika, dünya ekonomik üretiminin %35'ine sahipti ve kendini o kadar güçlü hissediyordu ki, dünyaya kendi tercihlerine göre şekil vermesi kaçınılmaz görünüyordu. 29 Ekim 1956 tarihinde İngiliz ve Fransız birlikleri Süveyş Kanalı'nı ele geçirdi, Soğuk Savaş yıllarında pek rastlanılmayan biçimde, Amerika ve Sovyetler aynı anda tepki gösterdi. Mısır lideri Enver Sedat bu olaydan sonra, 19 Kasım 1956 tarihinde, "Bugün dünyada Birleşik Devletler ve

Sovyetler Birliği olmak üzere sadece iki büyük devlet var. Ültimatom, artık ne büyük ne de güçlü olan İngiltere ve Fransa'yı hak ettikleri yerlere oturttu." diyordu.

Aslında İngilizlerin bir güç merkezi olarak uygulamaya çalıştığı Jeopolitik esasların, fazla bir değişikliğe uğramadan aşağı yukarı ABD tarafından da uygulandığına tanık oluyoruz.

İngiliz teorisyen Mackinder, "Avrasya çağında Kalpgah'a hakim olan, aynı zamanda güçlü bir donanmaya sahip olursa, Britanya ve ABD tarafından kontrol edilen dünyayı arkadan kuşatabilir." görüşünü ileri sürmüştü. Ona göre jeopolitik strateji, Doğu Avrupa ve Sibiryaya üzerinden Rusya ve Orta Asya'yı kapsayan bölgenin denetim altında tutulması gerektiriyordu. Mackinder, "Kalpgah'a hakim olan, aynı zamanda güçlü bir donanmaya sahip olursa, Britanya ve ABD tarafından kontrol edilen dünyayı arkadan kuşatabilir." de demişti.

Amerikalı Spykman'ın, II. Dünya Savaşından bugüne kadar uygulanan ve "ABD'nin Avrupa, Ortadoğu ve Doğu Asya bölgelerini kontrol etmek suretiyle Avrasya Kalpgahı'nın gücünü sınırlandırabileceğini" ileri süren "Kenar Kuşak" teorisinin de bundan çok farklı olduğu söylenemez. Aynı husus, Mackinder'in ortaya attığı ve "İngilizler açısından en önemli politika hedefi, Almanya ve Rusya'nın bir araya gelmesini ve bunlardan herhangi birisinin Doğu Avrupa'yı kontrol etmesini engellemektir. Bu nedenle bu iki gücün arasına tampon devletler oluşturulmalıdır." düşüncesinde ve uygulamasında da geçerli olmuştur. Aynı şeyleri tekrar yaşamak ise olaylardan ders alınmadığının en önemli göstergesi.

Vietnam başarısızlığı ABD'nin "Tek Kutuplu Dünya" arzusunu engellemiştir. Ancak ardından, Afganistan örneğinde olduğu gibi, Sovyetler Birliğinin yayılcı arzuları bu ülkeyi yıpratınca, 1991 yılında Sovyetler Birliği dağıldı ve dünya yeni bir aşamaya geldi.

Amerikalı siyaset bilimci Francis Fukuyama, 1992 yılında yazdığı "Tarihin Sonu ve Son İnsan" kitabı ile Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından, Amerikan liberalizminin zaferini ilan etmekte gecikmedi. Ancak durum hiç de öyle Fukuyama'nın sandığı gibi değildi. Bunun içindir ki hemen ardından Samuel P. Huntington, rakipsiz kalan Batı'nın çökeceğini ve bu nedenle de yıkılan Sovyetler Birliği'nin yerine yeni düşmanlar yaratmak gerektiğini tezini ileri sürdü.

Huntington'un burada bahsettiği "Batı"nın, gerçekte ABD olduğu da açıktı. Huntington bu tezini ilk olarak 1993 yılında Foreign Affairs dergisinde yayımlanan bir makalesinde ele almış, ardından da 1996 yılında çalışmasını genişleterek, "Medeniyetler Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması" ismi ile

kitaplaştırmıştı. Aslında Huntington'un ileri sürdüğü teze dair kavramları daha öncesinde, Arnold Toynbee', "Medeniyetler Çarpışması" şeklinde hemen hemen aynı anlamda kullanmıştı. Bernard Lewis ise 1990 yılında yayınladığı "Müslüman Öfkesinin Kökenleri" isimli makalesinde, Müslümanların Batı dünyasına yönelik 'nefretinin' nedenlerine dair tespitlerde bulunmuş ve olası bir medeniyetler çatışmasının 'Müslümanlar ve Batı' arasında yaşanacağını savunmuştu.

Huntington yaptığı ise bu görüşleri, kafasında daha da somut bir düşmanlık haline getirerek, açıkça, ABD siyasetine zemin hazırlamış ve yeni dönemde çatışmaların kültürel ve dini temelli olacağını vurgulamıştı. Zaten bundan sonra, Avrasya bölgesinde yaşanan acıların ve sıkıntıların da temeli, bu acımasız suni düşünceler doğrultusunda gerçekleştirilen savaşlar olmuştur.

Daha önce, bugüne kadar güç merkezlerinin, ABD hariç, Avrasya kıtasından çıktığını söylemiştik. Bunun asıl nedeni bu bölgenin bir güç merkezi olmak için gerekli olan zorunlu koşulları bünyesinde barındırmasından dolayıdır. Bu noktada şu tespiti de göz önünde bulundurmakta fayda vardır. Avrasya kıtası dışındaki bir gücün, bu konumunu devam ettirmesi için iki ana esas gerçekleşmelidir.

Bunlar;

- Avrasya içinden bazı güç merkezlerini müttefik olarak yanına almak,
- Avrasya içinden kendisine karşı koyabilecek güç merkezlerinin ortaya çıkmaması için, ülkeleri birbirine düşürmek ve birbirine karşı kullanmak.

Zaten Avrasya bölgesinde önce İngilizlerin, ardından da ABD'nin uyguladığı "stratejiler" de "faraziyeler" de tam olarak budur. Avrupa'daki bazı ülkeler "ittifak" adı altında ABD ile hareket etmiş, etmediğinde Sovyet ve Rus korkusu yaratılarak yanında tutulmuş, Avrasya kıtasında ülkeler arasında yaratılan suni sorunlarla, bu ülkeler birbirinin gücünü yok edecek şekilde yönlendirilmiştir. Bu durumun sona ermesinin ise farazileri etkisiz hale getirecek şekilde bir iradeyi ortaya koymakla mümkün olacağı açıktır.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, ABD'nin tek başına dünyayı dizayn etme anlayışına karşı, en önemli tepkilerden birisini, Rusya Devlet Başkanı Putin'in 2007 yılındaki, Münih Güvenlik Konferansı'ndaki konuşmasında görüyoruz. Putin bu konuşmasında, ABD'nin küresel ilişkilerdeki tekelci hakimiyetini ve "uluslararası ilişkilerde neredeyse kontrol altına alınamayan aşırı güç kullanımını" sert bir şekilde eleştirmiş ve tek kutuplu dünya düzeninin yarattığı acılara vurgu yaparak "Günümüz dünyasında, tek kutuplu dünyanın kabul edilemez olmasının yanı sıra, aynı zamanda imkansız olduğu kanaatindeyim." demişti. Bu konuşma her ne

kadar Rus ve ABD'li yetkililer tarafından reddedilse de yeni bir Soğuk Savaş döneminin başlangıcı ve tek güce dayalı dünya düzeninin reddedilmesi anlamına geliyordu.

Bu konuşmadaki eleştiri dozunun sonraki yıllarda daha da arttığına şahit oluyoruz. Bu durumu Putin'in 2004 yılında oluşturulan Valdai Uluslararası Tartışma Kulübünün, 25 ülkeden uzmanların katıldığı, 2014 yılındaki toplantısında, daha açık bir şekilde görmek mümkün.

Burada vurgulanan hususlar şu şekilde özetlenebilir:

-II. Dünya Savaşı sonrası yaratılan uluslararası sistem ciddi bir şekilde parçalandı ve deforme oldu. Model başından itibaren kusurlu. Ahlaki yönü zayıf. Uluslararası ve bölgesel siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliği örgütleri de zor zamanlardan geçiyor.

-Soğuk Savaşın sözde galipleri, dünyayı kendi çıkarlarına ve kendi evrensel reçetelerine göre yeniden şekillendirmeye ve bunu sanki bütün dünyanın arzusuymuş gibi sunmaya çalışıyor.

-Bu durum soğuk savaş yıllarında olduğu gibi sahte düşmanlar yaratıyor ve çatışmaları çözmek yerine kaosa yol açıyor.

-Oluşturulan yaptırımlar sadece bazı ülkelerin işine yarıyor. Siyasi güdümlü yaptırımlar herkese zarar veriyor.

-Uluslararası hukukun temel ilkelerine karşı bir küçümseme söz konusu. Kimse kendini güvende hissetmiyor. Uygulamalardan BM zarar görüyor ve etkisiz bir kurum haline geliyor.

Tek kutuplu dünya düzenine karşı tepkiler bununla sınırlı değil ve dünyanın her tarafında giderek yükseliyor. İşin garip tarafı, buna bizzat kendisini tek kutuplu dünyanın hakimi olarak gören ülkenin insanları da dahil.

Devletlerin uyguladıkları politikalar, tarihi, ekonomik ve kültürel coğrafyalarının gerekleri ile doğrudan ilgilidir. Jeopolitik genel olarak; jeostratejik, jeoekonomik ve jeokültürel olmak üzere üç alanı kapsar. Halihazırda her üç sahada da sıkıntılar mevcut ve uygulamaların jeopolitik gerçeklere uygun olmadığı açıkça ortada.

Halihazırda Avrupa ülkeleri ile Rusya birbirinden hem ekonomik hem de siyasi olarak ayırımın eşiğinde. Aynı durum kültürel alanda da geçerli. Bunun Avrupa ekonomisine ve sosyal yapısına zarar verdiğini, giderek daha fazla göreceğiz. Bunun emareleri Avrupa da açıkça görülmeye başladı. Dinler arasında yaratılmaya çalışılan suni kavga çabaları da devam ediyor ve sorumlu davranılmadığı sürece devam edecek gibi görünüyor. Diğer taraftan Trump'ın

ifadesiyle, ABD'ne 9 trilyon dolara ve birçok asker kaybına mal olan Irak ve Suriye operasyonlarından çekilme düşüncesi, daha önce olduğu gibi Ortadoğu bölgesinde yaratılan sahte düşmanlar vasıtasıyla yeniden engellenmek istenecek gibi duruyor. Bu nedenle bu bölgede bazı oyunlar ve şaşırtıcı saldırılar beklenmelidir. Aynı husus, başta Sudan olmak üzere, Kızıldeniz bölgesi için de geçerli. Tabii genel olarak, Avrasya bölgesinde ülkeleri birbirine düşürecek, ticaret yollarının oluşmasının önüne geçecek, bir araya gelmelerini önleyecek ve kargaşa ortamı yaratacak şekilde, zaman zaman bölgesel çatışma ortamlarına da hazırlıklı olmak gerekir. Böylesi bir ortamda, güvenlik ise şüphesiz bilge liderlere ve yöneticilere ihtiyaç gösteriyor.

Kısaca, mevcut uluslararası sistemin, tüm kuruluşları ile birlikte insanların genel olarak ihtiyaçlarını, güvenliğini ve adalet algısını karşılamaktan giderek uzaklaştığı bariz bir şekilde gözüküyor. Bu durum ise önümüzdeki dönemde yeni güç merkezlerinin oluşacağını en önemli habercisi olarak karşımıza çıkıyor.

* Doç. Dr. Güray ALPAR Kimdir?

Tümgeneral (E)

Eğitim:

Doçent Doktor, Sosyal ve Kültürel Antropoloji: 2020
Doktora, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Antropoloji (İngilizce): 2011. (Onur Derecesi)
Doktora, Gazi Üniversitesi, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi: 2007
Yüksek Lisans, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Antropoloji, (İngilizce): 2003
Yüksek Lisans, Kara Harp Akademisi, Uluslararası İlişkiler ve Tarih: 1998
Lisans, Harp Okulu (Hukuk): 1986

Yayınlanmış Kitapları:

Sistemsel Depresyondan Çıkış: 2023 / Stratejik Öngörü ve Uyanma Zamanı: 2022
Uluslararası Sistemde Yeni Dengeler ve Kuşatıcı Perspektif: 2021
Strateji ve Coğrafyayı Anlamak:2021 / Türkiye'nin Güvenliğini Anlamak: 2020
Batı Afrika Kabile Dilleri: 2019 / Türkiye'nin Doğu Sınırı: Göçmenler ve Göç Süreçleri: 2019 / Sosyal ve Kültürel Yönleriyle: Bingöl: 2019 / Pasinler Zaferinin Önemi: 2018 / Uluslararası İlişkilerde Strateji ve Savaş Kültürünün Gelişimi: 2015
Antropolojik Açıdan Stratejik Dünya Tarihi: 2014 / Gambiya'da 15 Yıl: 2005

Kitapta Bölüm Yazarlığı:

ABD Çin Rekabeti, Küresel Güç Mücadelesinin Dirilişi (2022)
Türkiye'de Endonezya Çalışmaları (2022)
21. Yüzyılda Türkiye Moğolistan İlişkileri: 2021 /
Kritik Altyapı ve Tesislerin Korunması: 2020 / Uluslararası Sistemde Venezuela, Bölgesel ve Küresel Perspektifler: 2020 / Milliyetçilik: Teori ve Teorisyenler: 2020
Dil ve Edebiyat Dergisi: 2018 / Üniversitede Verdiği Dersler
Stratejik Öngörü (Yüksek Lisans) / Asimetrik Tehditler ve Güvenlik (Yüksek Lisans)
Risk Yönetimi (Yüksek Lisans) / Liderlik / Küreselleşme

Dünya ekonomisi için 2024 yılının en önemli başlığı iktisadi büyüme olacak. Küresel ölçekte iktisadi hayattan sosyal hayata pek çok etkisi olan COVID salgını sonrasında, pandeminin olumsuz etkisini azaltmak için pek çok hükümet geniş çaplı destekler verdi. Bu destekler harcama kalıplarını değiştirerek enflasyonist bir baskı oluşturdu. Günün sonunda, bu dönemin etkileri küresel ölçekte enflasyonun yükselmesi ve büyüme hızının azalmasına da yol açarak faizlerin belirgin bir ölçüde artırıldığı bir dönem yaşanmasına yol açtı. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde FED faizi 2001'den bu yana en yüksek düzeyi olan 5,25-5,50 bandına çıkardı. Küresel ekonominin en büyük oyuncularından olan ABD'de 2002 yılından bu yana ulaşılan en yüksek politika faiz oranlarına, dünya ekonomisi son yılların en yavaş büyüme hızı ile eşlik ediyor. Özetlersek, küresel büyüme arayışı iktisadi ajandanın odağında yer alıyor.

Dünya Bankası tarafından ocak ayı içinde yayımlanan Küresel Ekonomik Beklentiler Raporuna göre son otuz yılın en yavaş büyüme hızının bu dönemde görülmesinin beklenildiği ifade edildi. Rapor incelendiğinde 21. yüzyılın başında yüzde üçler düzeyinde seyreden ortalama büyüme hızının yüzde ikiler düzeyine kadar indiği görülüyor. Düşük büyümenin arkasındaki nedenler ise oldukça tanıdık: küresel ticaretin yavaşlaması ve sıkı finansal koşullar. Büyüme ve küresel ticaret ilişkisine baktığımız zaman bu iki parametre arasındaki destekleyici ilişkinin son yıllarda eskisi kadar güçlü olmadığını görmekteyiz. Gerek jeopolitik riskler gerekse makroekonomik dengesizlikler nedeniyle küresel ticaret büyümesinin ivme kaybederek, pandemiden önceki on yılın ortalamasının yarısı düzeyinde seyretmesi bekleniyor. Bir anlamda yüksek faiz olarak ifade edebileceğimiz sıkı finansal koşullar ise hem yatırımları hem de borçlanma maliyetlerini olumsuz etkiliyor. Tasarruf açığı nedeniyle borçlanmaya ihtiyaç duyan gelişmekte olan ülkeler ise bu durumdan en çok zarar gören kesimi oluşturuyor.

Küresel ekonomideki risklerin ekonomik bağlantısına bakmak, iktisadi görünümün seyrine ilişkin oldukça anlamlı ipuçları verir. Böylelikle ekonomik büyümenin iktisadi kalkınmaya yol açması yolundaki engelleri yakından görürüz. Bu bağlamda, Dünya Ekonomik Forumu her senenin başında yayınladığı Küresel Risk Raporuna baktığımızda önümüzdeki iki sene içinde yaşanacak en önemli risk olarak yapay zekâ kaynaklı yanlış bilginin ve dezenformasyonun olduğunu ve önemli riskler arasında sadece teknoloji kaynaklı riskler değil, jeopolitik sosyal, çevresel ve iktisadi sorunlarının altının çizildiğini görürüz.

İktisadi etkisi ile baktığımız zaman yapay zekâ küresel iş gücü piyasalarını geniş ölçekte değiştirebilecek boyutlara gelmiş bir durumda görülüyor. Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yapılan bir analizde yapay zekâ teknolojisinin, dünya çapında tüm işlerin yaklaşık yüzde 40'ını etkileyecek bir öneme haiz olduğu belirtiliyor. Buna göre, ülkeler arası gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirebilecek yapay zekanın, yarattığı işten çıkarılma risklerinin, yüksek ücretli çalışanları da kapsayacak nitelikte olduğu ve tabandan tavana tüm çalışanları etkileyebileceği vurgulanıyor. Öte yandan çeşitli analistler, COVID sonrası ivme kazanan işten çıkartmaların rezerv çalışan yaratma arzusuyla ivme kaybedebileceğini belirtiyor. COVID sürecindeki işten çıkartmaların şirketler kesimini, çalışan sadakati ve iş sürekliliği sağlamakta zorlandığını iddia eden çalışmalar mevcut.

Küresel riskler arasında öne çıkan bir başka unsur ise çevre sorunları kaynaklı riskler. Çevre kaynaklı riskler için küresel ölçekte pek çok adım atılırken bu alanda Avrupa Birliği başı çekmeye devam ediyor. Bu yönde adımlarına hız veren AB, 2023'ün son aylarında çimento, elektrik, gübre, demir çelik, alüminyum ve hidrojen sektörleri için kapsamlı bir vergi düzenlemesi sayılabilecek Sınırdaki Karbon Düzenlemesi Mekanizması doğrultusunda karbon beyanında bulunma zorunluluğu getirmiştir. Söz konusu düzenlemenin ilk raporlaması bu yıl yapılacaktır. En önemli dış ticaret ortağımız olan AB'nin bu düzenlemesi ülkemiz dış ticaretini etkileyecek yapıya sahip. Bununla beraber ülkemizde Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), sürdürülebilirlik raporlarında uyulması gereken ilkeleri belirleyen, Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartlarını geçtiğimiz yılsonunda yayınlamaya reel kesime yol gösterici bir rol üstlendi.

Jeopolitik riskler küresel ekonomi için önem taşımaya devam etmekte. Küresel ticaretin yüzde 12'sinin gerçekleştiği Kızıldeniz'de yaşanan kriz geniş ölçekte fiyat artışlarına neden olmaya başlamış durumda.

Ticaret rotasını uzaması sonucu petrol, taşımacılık ve sigortacılık maliyetleri gibi kanallardan nihai tüketim mallarının fiyatlarını da baskılıyor. Her ne kadar petrol ve emtia fiyatlarında önümüzdeki yıl için genel olarak yatay bir seyir beklense de söz konusu riskler enflasyon üzerinde yukarı yönlü riskler oluşturuyor.

Güney ticaret yolundaki Kızıldeniz Krizi, Çin tarafından oluşturulan Kuşak ve Yol inisiyatifinin, verilen desteklerin etkin olmadığı iddiası ile ülkede memnuniyetsizlik oluşturması, Kuzey ticaret yolundaki Ukrayna Savaşının yeni ticaret yolları arayışını ön plana çıkartması ve bu anlamdaki orta yol arayışının Türkiye'yi ön plana çıkartabilecek bir gelişme olması bekleniyor. Bununla beraber AB ve ABD

tarafından Küresel Geçit Projesi ve Mavi Nokta Ağı ile yeni lojistik ve ticaret koridorları oluşturulmaya çalışılıyor.

Dünya ekonomisinde bir başka risk unsuru ise küresel nüfusun yarısından fazlasını etkileyecek seçimler. Seçim yıllarında ABD ekonomisinin finansal açıdan da olumlu performans gösterdiği bilinse de tüm dünyada seçimi kazananların tercihleri yakından takip edilmesi gereken bir unsur. Seçimler ile gerçekleşmesi muhtemelen kutuplaşma küresel risk ajandasının önemli başlıklarından.

Ülkemizin ekonomik durumuna bakıldığında ise 2000'li yılların başından bu yana sağlanan mali istikrarın oluşturduğu mali alan ve bankacılık kesiminin görece güçlü yapısı destekleyici olmaya devam ediyor. Ülkemizin asrın felaketi olan 6 Şubat depremini yaşanmasına rağmen, AB ülkelerine kıyasla iyi bir mali yapıya sahip. Maliye ve para politikası duruşunun destekleyici olması için yaratılan güven ortamının sürdürülmesi en önemli çıpa.

Enflasyonun beklentilere uyumlu bir patika izleyerek yüzde 40 civarında gelmesi, ülkemizin tekrar fiyat istikrarı patikasına doğru girmesi takip edilecek temel gösterge. Oluşan mali alanın ve tesis edilecek fiyat istikrarının toplumun tüm kesimlerine ulaştırılması ve başta sağlık, eğitim, ulaşım, savunma alanları olmak üzere enerji, uzay teknolojilerinde ivme kazanan yatırımlar ise ülkemiz adına önümüzdeki dönem için en önemli beklenti...

Yayını Hazırlayan: Selin Ünsal

*Dr. Harun Türker KARA kimdir?

Medipol Üniversitesi Dr. Öğr. Üyesi

Daha Önce Görev Yaptığı Yerler

TÜBİTAK,2007-2009, TCMB, 2009-2021, TENMAK, 2021-2023, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi.

Uzmanlık Alanları

Finansal Ekonomi, Kurumsal Finansman, Finansal Ekonometri, Türk İş Sistemi, Türkiye Ekonomisi

2024 yılında dünyada vukuu bulacak muhtemel gelişmelerin tahmin edildiği bu toplantıda ben Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği'nde (AB) yaşanacak muhtemel gelişmeleri değerlendirmeye çalışacağım.

Bilindiği üzere 2. Dünya savaşından sonra Transatlantik ilişkileri hep ABD'nin istediği şekilde ve onun liderliğinde sürdürüldü. Küresel siyasi, ekonomik ve askeri ilişkilerde Avrupa ülkeleri ABD şemsiyesi altında yürüme kolaycılığını tercih ettiler.

Bu bakımdan, 2024 yılında ABD'de yaşanacak muhtemel gelişmeleri değerlendirmeden Avrupa ve Avrupa Birliği hakkında konuşmak çok anlamlı değil.

2024 yılını diğer yıllardan ayıran en önemli farklardan birisi dünyanın 50'yi aşkın ülkesinde seçim yapılacak olması. Buna 5 Kasım'da yapılacak ABD başkanlık seçimleri, haziran ayında yapılacak AB parlamento seçimleri ile bazı AB ülkesinde yapılacak seçimler dahil. Seçimlerin dünya nüfusunun yüzde 41'ini ve GSYİH'sinin yüzde 42'sini temsil eden ülkelerde yapılacak olması seçim ve sonuçlarının önemini göstermektedir.

ABD İÇİN BEKLENTİLER

5 Kasım'daki ABD başkanlık seçimleri ve sonucu sadece ABD'yi değil bütün dünyayı etkileyecektir. Mevcut duruma göre, Cumhuriyetçilerin adayı Donald Trump olacak ve seçimleri Demokratların adayı Joe Biden karşısında kazanacak görünüyor.

Trump'ın kazanma ihtimalinin güçlenmesi hem ABD içinde hem de ABD müttefiki Avrupa ülkelerinde korkuya yol açmış durumda. Öncelikle, bu sonuç ABD içinde ne tür gelişmelere yol açabilir, ona bakmak lazım.

ABD iç siyasetinde 2024 beklentileri

ABD içinde toplum, birbirinden nefret eden ve uzlaşmaya yanaşmayan iki kesime bölünmüş durumda. Yaklaşık eşit orandaki bu ayrışma tam bir düşmanlığa ve kutuplaşmaya dönüşmüş. Her iki kesimin de sisteme güveni en düşük seviyede. Sık sık yapılan You-Gov anketlerine göre; insanların Federal hükümete, seçim sistemine, adalet sistemine, medyaya inançları son derece düşük. Yine, 2023'te yapılan bir PEW araştırmasına göre, oy verme yaşındakilerin %63'ü ülkelerinin

siyasi sisteminin geleceğine çok az güvendiklerini veya hiç güvenmediklerini ifade ediyor.

Seçimlerin adil olmayacağına inananların oranı %61'e ulaşmış durumda. ABD'de seçimi kim kazanırsa kazansın kaybeden taraf hile yapıldığı gerekçesiyle seçim sonuçlarını tanımayacak. Seçmenlerin %86'sı "Cumhuriyetçiler ve Demokratlar sorunları çözmekten çok birbirleriyle savaşmaya odaklanmış durumdadır." görüşünde.

5 Kasım'da seçilmesi muhtemel bulunan Donald Trump 2023 Mart'ında yaptığı konuşmada bu seçimin son savaş olduğundan bahsederek "Derin devleti temelden yıkacağız. Savaş tacirlerini kovacağız. Küreselcileri kovacağız. Komünistleri kovacağız. Adalet sistemimizi daha önce hiç olmadığı kadar silah haline getiren seçilmemiş bürokratları ve gölge güçleri kovacağız. Ülkemizden nefret eden siyasi sınıfı defedeceğiz. Ve insanları yeniden bu ülkenin yönetimine getireceğiz. Ve Amerika'yı bu hainlerden ve alçaklardan sonsuza dek kurtaracağız." sözleriyle iş başına gelir gelmez geniş çaplı bir tasfiye yapacağını ilan etmiştir.

Trump'ın kazanması halinde Beyaz Saray yönetiminin otoriterleşeceğine, bürokraside Demokrat Parti destekçileri başta olmak üzere küreselci bilinenlerin hain yaftasıyla sistemden tasfiye edilip cezalandırılacağına ABD'de herkes inanıyor. Toplum içinde beyaz ve Hristiyan olmayan vatandaşlara ayırım ve baskı yapılacağı siyahiler, spanikler, Asyalılar, Müslümanlar başta olmak üzere önemli bir kitlenin ikinci sınıf muameleye tabi tutularak dışlanacağı beklentisi yaygın.

Otoriter yönetimi kabullenmek istemeyen Demokratların, dışlanacağı düşünülen kesimlerle ittifak halinde seçim sonuçlarını kabul etmeyeceği, despotizme boyun eğmeyip direneceği, hatta çatışmayı göze aldığı sosyal medyadan görülebiliyor.

5 Kasım 2024 seçimlerinde, Trump az farkla kaybetse de kazansa da, kişi başına 1,3 silahın düştüğü aşırı silahlanmış bu toplumda (2021 yılında fertlerin elindeki silah sayısı 434 milyon adet) bir iç savaş ihtimali çok yüksek. Yine 2021 yılında yapılan anketlerde 5 yıl içerisinde iç savaş beklentisi zaten %52'lerde bulunuyordu.

ABD halkının aşırı silahlanması, sol ve sağdaki örgütlü çok sayıda silahlı gurupların varlığı, güvenlik güçlerinin de politize olması, toplumun kamplaşması, muhtemel iç savaşı tetikleyecek unsurlar olarak görülüyor.

Beklenen savaş 1861'deki ilk iç savaş gibi coğrafi bir iç savaş olmayacak. İnsanlar arasında nefret ve duygusal kopuş had safhada. Bu ayrışma zihinlerde olduğu için muhtemel bir savaş her yerde hatta her evde yaşanabilir. Böyle bir savaşın her halükârda Kanada'ya da sıçraması da kaçınılmaz.

Amerika Birleşik Devletleri'nin ülke çapında radikalleşmeye karşı koymaya yetkili ve donanımlı bir hükümet kurumu yok.

Amerika genelinde eyaletlerde de huzursuzluklar baş göstermiş durumda. Federal hükümet ile Teksas hükümeti arasında yaşanan son sınır geriliminde, 50 eyaletten 25'i Teksas valisine destek verirken 17 eyalet valisi sınırlarını koruması için Federal hükümet güçlerine karşı mücadele etmek üzere ulusal muhafızlarını gönderme açıklaması yaptı. Donald Trump'da Washington DC'ye karşı Teksas valisine desteğini ilan etti. Cumhuriyetçiler öteden beri merkezi hükümetin otoritesini azaltmak, eyalet hükümetlerine daha fazla yetki vermek ve merkezi hükümet harcamalarına yasal sınırlar koymak istiyorlar.

Trump seçilirse göçmen karşıtı politikaların sertleşeceği, sınır çatışmalarının ortaya çıkacağı ve sayıları 12 milyonu bulan göçmenlere baskıların artacağı tahmin ediliyor.

Kısaca, 6 Ocak 2021 Capitol baskınından itibaren ABD'de fertler arasında duygusal kopuş ve nefret yaşanırken, eyaletler düzeyinde Birleşik Devletler'e sadık kalma veya ayrılma konuşulur hale gelmiştir. Böyle bir kaos ve çatışma halinde, ABD'nin kendi içine kapanması ve uzunca bir süre bu çatışma halinin devam etmesi beklenebilir.

ABD'nin dış politikasında beklentiler

7 Ekim Aksa Tufanı'ndan sonra başlayan İsrail'in Filistin halkına saldırısı ve işlediği soykırıma Biden hükümetinin sınırsız politik, ekonomik ve askeri desteği dünya halkları nezdinde ABD'yi işlenen suçların ortağı durumuna düşürmüştür. Lahey Adalet Divanı'nda İsrail'in soykırım suçundan yargılanma kararı bu kanaati perçinlemiştir.

Gerek ABD, gerekse İsrail'e kayıtsız destek veren ülkeler insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü gibi kavramları başkalarına karşı kullanma haklarını kaybetmiştir. En son yapılan bir ankette ABD içerisinde hükümetin İsrail politikasını destekleyenlerin oranı sadece %27 civarında kalmıştır. ABD halkı içinde Yahudi karşıtlığı beklenmedik ölçüde yükselmiştir.

2001'den itibaren gittikçe saldırganlaşan ABD'ye yönelik nefret bütün dünyada artmaktadır. Müttefikler bile ABD'ye körü körüne bağlılığı terk etmiş durumdadır. Husilerin Babül Mendep Boğazı'na uyguladıkları ablukaya karşı bir askeri koalisyon ile müdahale etmek isteyen ABD en az 22 ülkenin koalisyona katılacağını açıklamasına rağmen İngiltere dışında hiçbir devlet koalisyona fiilen katılmamıştır. İspanya, Fransa ve İtalya ABD öncülüğünde bir askeri koalisyona katılmayı reddetmişlerdir. Üstelik bölge ülkeleri üslerini kullandırmayı da kabul etmemişlerdir. Bu ABD için beklenmedik, büyük bir prestij kaybı olmuştur.

Öte yandan, ABD askerlerinin Irak ve Suriye'den çekilmesi resmi düzeyde muhatapları ile konuşulmaya başlanmıştır. Afganistan ve Irak işgallerinin haklı bir gerekçesi bulunmadığını hem Biden hem de Trump açıkça itiraf etmektedir. Bu savaşlara ABD'nin sürüklendiğini söyleyen Trump iktidarında ABD hem Irak hem de Suriye'den mutlaka çekilecektir. Burada en önemli konu yıllardır destekledikleri PYD/YPG'nin ne olacağıdır.

Ukrayna ABD bakımından gözden çıkarılmıştır. Moskova ile masaya oturmanın formülleri aranmaktadır. Trump'ın seçilmesi halinde, Putin ile konuşarak 24 saat içerisinde savaşı bitirme taahhüdü var. Muhtemelen savaşı sona erdirmek için öncelikle Ukrayna'ya her türlü ABD yardım kesilecektir.

Donald Trump, "Önce Amerika" (America First) söylemiyle, Amerika'nın savaşlara harcadığı paraları eleştiriyor, dünyanın jandarması görevini Amerika'nın daha fazla üstlenemeyeceğini, savaşa harcanan paraları halkın refahı için harcayacağını dile getirerek savaş lobilerini suçluyor.

Ukrayna'daki savaşın ABD tarafından sona erdirilmesi, Washington ile Brüksel arasında ciddi krize yol açacaktır. Ukrayna'nın cesaretlendirilip savaşa sokulduktan sonra ortada bırakılması Doğu Avrupa ülkeleri ile ABD ve Batı Avrupa ilişkilerinde derin güven krizine yol açacaktır. Muhtemeldir ki, Baltıklardan Balkanlara kadar Rusya ile Batı Avrupa arasına sıkışmış devletler yeni bir ittifak arayışına girebilecektir.

Trump iktidarında, ABD'nin NATO'dan çekilmesi yine gündemden düşmeyecektir.

Çin ve Hint-Pasifik yeniden ABD dış politikasının odak noktasına yerleşecek ve iki ülke arasında savaş tamamları yükselecektir. Trump'ın kafasında, Rusya ile yakınlaşıp Çin'e karşı ittifak yapma düşüncesinin olduğuna inanılmaktadır.

ABD için dış politikada en büyük sıkıntı İsrail'in geleceğidir. 2015'ten itibaren uygulamaya konulan İsrail'in Arap ülkeleri ile normalleştirilmesi ve Körfezde "kolektif entegre savunma doktrini" ile ABD patronajında İsrail'in de bir parçası olduğu ortak güvenlik şemsiyesi oluşturma politikası 7 Ekim'den sonra tamamen çökmüştür. 2023 Şubat ayında Çin'in aracılığıyla başlayan İran-Suudi Arabistan yakınlaşması, ABD'nin Körfezi İran tehdidi ile yönetme politikasını boşa düşürmüştür.

AVRUPA İÇİN BEKLENTİLER

2024 yılı Avrupa için zorluklarla ve sınamalarla geçecek görünüyor. Bütün Avrupa'da ırkçı partilerin yükselişi AB'nin geleceğinin sorgulanmasına yol açacaktır. Siyasi uzmanlar ve anket şirketlerine göre, Haziran 2024'te yapılacak Avrupa Parlamentosu seçimlerinde en az 9 Avrupa ülkesinde (Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Macaristan, İtalya, Hollanda, Polonya ve Slovakya) seçimleri AB karşıtı, sağcı popülist partiler kazanacak. Diğer 9 üye ülkedeysen (Bulgaristan, Estonya, Finlandiya, Almanya, Letonya, Portekiz, Romanya, İspanya, İsveç) AB karşıtı partilerin ikinci ya da üçüncü sırayı alması bekleniyor.

Avrupa Parlamentosu seçimlerine ek olarak aralarında Portekiz, Belçika, Avusturya, Hırvatistan, Litvanya ve İngiltere'nin de yer aldığı AB üyesi ülkelerde seçimler düzenlenecek. Bahsettiğimiz sağa kayış ister istemez bütün bu seçimlere de yansıtacaktır.

Avrupa Birliği'nde siyasi parçalanmalar görülecek

Beklenen seçim sonuçları Avrupa'da siyasi parçalanmanın derinleşmesine, üye ülkelerde istikrarlı hükümetler yerine koalisyonların hükümet etmesine yol açacaktır. Aşırı sağın yükselişi Hristiyan demokratlar, muhafazakarlar ve radikal aşırı sağdan oluşan bir koalisyonun ilk kez Avrupa Parlamentosu'nda çoğunluğu elde etmesini sağlayacaktır. Bu sonuç, AB'nin göç, LGBT+, iklim değişikliği, AB'nin genişlemesi, Ukrayna savaşı vb. birçok konuda politika değişikliğine gitmesine yol açacaktır.

Avrupa bütünleşmesinin ulus devletleri zayıflattığını düşünen Avrupa şüphecilerinin parlamentoda çoğunluk teşkil etmesi durumunda AB genişlemesi de kesintiye uğrayacaktır.

Macaristan'ın AB Konseyi Başkanlığı kaos yaratabilir

2024'ün ikinci yarısında AB Konseyi başkanlığının Macaristan'a geçecek olması muhtemelen AB içinde yeni bir krizin tetikleyicisi olacak. Başbakan Orban, demokratik ilkelere bağlılık, medya özgürlüğü, LGBTQ+ hakları ve göç politikaları,

Ukrayna'nın AB'ye katılımı konularında AB ile çatışma içinde. Kremlin'e yakın durması da AB'de içinde eleştiriliyor. Bu duruşunda tabii ki yalnız değil, Slovenya ve Polonya'dan destek buluyor.

Aşırı sağ, AB iklim değişikliği politikasından dönüşü zorlayabilir

Muhtemel sağ kanat koalisyonu, öncelikle AB'nin iklim değişikliğiyle mücadelede yeşil dönüşüm politikasını durdurmaya yönelecektir. 2021-2027'de toplam AB bütçesinin en az yüzde 30'unu iklim kriziyle mücadeleye ayırmayı öngören politikalar büyük ihtimalle terk edilecektir.

Protesto gösterileri artarak Avrupa ekonomisini krize sokabilir

Avrupa ekonomisi genel olarak iyiye gitmiyor, durgunluk yaşanıyor. Ukrayna-Rusya savaşının yol açtığı enerji krizi etkisini sürdürüyor ve Avrupalıların hayat standardı gittikçe düşüyor. Bu yılbaşından itibaren başta çiftçiler, balıkçılar olmak üzere yeşil politikalar sebebiyle ekonomik destek ve sübvansiyonları kesilen kesimlerin protesto gösterileri farklı kesimlerin dayanışması ile yıl içine yayılacak görünüyor.

AB'nin 2023 yılında en büyük ticaret ortağı ABD idi. Trump'ın başkanlığı kazanması halinde gümrük tarifelerini yükselteceği, korumacı ekonomi politikası uygulayacağı bekleniyor. Bu durum, transatlantik arasında bir ticaret savaşına yol açıp ABD-Avrupa ticaret hacminin düşmesine, AB ticaretinde ilk sırayı Çin'in almasına yol açabilir.

Dış politikada üye ülkeler arasında farklılaşma süreci derinleşecek

Merkez Avrupa ülkeleri, dış politika ve savunma alanlarında kendi politika ve çıkarlarını birliğin politikası haline getirmelerine engel çıkaran ülkelere kurtulmak istiyor. Bunun için kararların oybirliği ile alınması ilkesi yerine nitelikli çoğunluğun uygulanmasını, veto hakkının kaldırılmasını talep ediyorlar. Kararlarda, AB nüfusunun yüzde 65'ini geçmesi kaydıyla 27 ülkeden 15'inin anlaşması yeterli olsun isteniyor. Önerilen sistem, AB'nin en kalabalık iki ülkesi Almanya ve Fransa'nın dış politika tercihlerini AB'ye onaylatması anlamına geliyor.

Nitekim, Ukrayna ve Gazze savaşları Avrupa'nın dış politika birliğini dağıtmış durumda. Macaristan, Slovenya AB'nin Ukrayna politikasına itiraz ederken AB ülkelerinin Filistin'de İsrail'in soykırımına onay veren politikalarına İspanya, Belçika, İrlanda karşı çıktı. İtalya 7 Ekim'den itibaren İsrail'e silah satışını durdurduklarını açıkladı.

Avrupa Birliği içinde pek çok konuda, Batı Avrupa-Doğu Avrupa, Güney Avrupa-

Kuzey Avrupa arasında (Rusya tehdidi, enerji krizi, iklim politikası başta olmak üzere) fikir ayrılıkları derinleşme potansiyeli taşıyor. Halihazırda, AB bütçesine aldığından çok para veren Kuzey Avrupa ülkeleri ile verdiğiinden daha fazla oranda bütçeden faydalanan Doğu ve Güney Avrupa ülkeleri arasındaki hoşnutsuzluk 2024 yılında ilişkilerin sertleşmesine yol açabilir.

2024 yılı İsrail destekçisi devletler ile Filistin halkının yanında yer alan geniş halk kitlelerinin karşı karşıya geleceği yıl olacak. Siyonist lobinin bütün baskısına rağmen AB ve AB üyesi ülkeler de Filistin halkının 4 Haziran 1967 sınırlarında kurulmuş, tek bir coğrafi birim teşkil eden topraklarının tümünde bağımsız, egemen ve başkenti Kudüs-ü Şerif olan bir devlete sahip olma haklarını onaylamak zorunda kalacaklardır.

Öte yandan, Gazze savaşının gölgesinde ikinci planda kalan Ukrayna-Rusya savaşında Ukrayna'ya olan destek sona ermiş gözüküyor. Dış politikada, Avrupa Komisyonu ve AB Konseyi'nin Biden yönetimindeki ABD ile birlikte Ukrayna'yı destekleyen dış politikası sağcıların çoğunluğu kazanacağı AB Parlamento seçimleri sonrasında devam ettirilmeyecektir. ABD'de Donald Trump başkan olduğu takdirde, ABD zaten Rusya ile savaş politikasından vazgeçecek, ilk olarak Ukrayna'ya yardımları kesecektir.

En önemlisi; İsrail Filistin halkına soykırım uygularken Almanya, Fransa gibi üye ülkeler ile birlikte bu zulme destek veren Avrupa Birliği'nin "insan onuru, özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı" olarak sıralanan temel değerlerinin retorikten ibaret olduğu ortaya çıktı. Avrupa Birliği'nin Temel İnsan Hakları Belgesi'yle koruma altına aldığını ilan ettiği; insan onurunun, yaşama hakkının korunması, hiç kimseye işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin uygulanamazlığı, böyle cezaların verilemezliği, herkesin özgür olma ve güven içinde yaşama hakkına sahip olduğuna ilişkin ilkeler İsrail söz konusu olduğunda gündeme bile getirilmedi. Kısaca AB, ahlaki olarak bu savaş ile birlikte çöktü. Bu ilkeleri ortaklık şartı olarak başka devletlere karşı ileri sürme hakkını kaybetti.

Avrupa Ordusu kurma gündemde olacak

Donald Trump, ihtiyaç duyduklarında NATO içindeki Avrupalı müttefiklerinin ABD'nin yanında olmayacağını her fırsatta söylüyor. ABD'nin NATO'dan çekilmesi ihtimali bütün NATO üyesi Avrupa ülkelerini tedirgin ediyor. Avrupa'nın kendi güvenliğini sağlamak üzere ortak bir ordu kurulması, halkın silahlandırılması, zorunlu askerlik modeline geçilmesi artık Avrupa'nın öncelikli gündemlerinden birisi haline geldi. Bunlar konuşulduğu sırada kimin "gerçek Avrupalı" olduğu

tartışması da gündeme geldi. Merkez Avrupa devletlerinin açtığı bu tartışma bir kısım AB ülkeleri ile aralarında güven bunalımı olduğunu gösteriyor.

Avrupa Ordusu kurma konusunda en önemli sıkıntı asker bulma konusu. Avrupa nüfusu yaşlı, gençler askerlik yapmak istemiyor. Bazı ülkeler bütçelerinden savunmaya daha yüksek pay ayırmaya yanaşmıyor. Ülkeler arasında tehdit konusunda da görüş farklılıkları var. Kısa zamanda AB ordusu kurmak kolay değil.

Yabancı ve Göçmen karşıtlığı yükselecek

Seçim sonrasında oluşacak muhtemel aşırı sağ koalisyonu, yabancı kökenlilerin ülkeden kitlesel olarak sınır dışı edilmesini gündeme getirecektir. Avrupa'nın yabancı kökenli vatandaşlarını, özede Müslümanları zor günler bekliyor. Yükselen ırkçılık ve bunun tetikleyeceği ırkçı saldırganlık Almanya, Fransa Avusturya, Belçika, Hollanda başta olmak üzere Avrupa ülkelerinde sosyal çatışmalara, ayaklanmalara yol açabilir.

Sahneye çıkan Birleşik Krallık

Bu arada, uzunca bir süre sessiz kalan İngiltere, Avrupalı ve küresel bir aktör olarak yeniden sahneye dönme sinyalleri veriyor. AB'nin güvenlik endişesinin artması Brexit ile ayrılan İngiltere'nin AB'ye geri dönüşünü teşvik edebilir.

Ukrayna savaşı ile başlayan, Gazze savaşı ile devam eden süreçte ABD'yle ortak hareket eden, saldırgan bir İngiltere ortaya çıktı. Avusturalya ve Kanada'yı da yanında sürükledi. Ancak, Hint asıllı Rishi Sunak yönetimindeki İngiltere'nin her ne pahasına olursa olsun İsrail'e destek veren politika izlemesi, Müslüman karşıtlığını açığa vurması, küresel sahneye dönme emareleri gösteren İngiltere için hiç de olumlu sonuç vermeyecek.

Sonuç olarak 2024 yılı; çok kutupluluğun jeopolitik ortamı belirlediği, büyük güçler olarak sayılan ABD, AB, Çin ve Rusya'nın yanı sıra Türkiye, Hindistan, Suudi Arabistan, Güney Afrika ve Brezilya gibi yeni güçlerin öne çıktığı, aralarında kuracakları ittifak ve iş birlikleri ile uluslararası gündemde daha fazla söz sahibi olacakları ve küresel işleyişi derinden şekillendirecekleri bir dönemin başlangıcı olacaktır.

*Sinan TAVUKCU kimdir?

1961 Yılında Sivas'ta doğdu. 1985 yılında Gazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümünü bitirdikten sonra 1986'da Maliye Bakanlığı'nda Gelirler Kontrolörü olarak göreve başladı. 1997 yılında memuriyetten ayrıldı, Yeminli Mali Müşavir olarak serbest çalışmaya başladı. Stratejik Düşünce ve Araştırma Vakfı (SDAV) kurucuları arasında yer alan Sinan Tavukcu, 8 Ağustos 2020 tarihinden itibaren SDAV Genel Kurulu tarafından Vakıf Başkanlığı'na getirilmiştir.

2024: BİLDİĞİMİZ DÜNYANIN SONU MU?

Mehmet DOĞAN*

Büyük hesaplaşmanın ara-fesindeyiz. Dünya şekil ve kabuk değiştiriyor!

Tarihi kırılmaların yaşandığı bir döneme tanıklık yapıyoruz. Dünyamız ve bölgemiz ateş yumağı gibi örülmüş durumda. Kendilerini “Süper Güç” olarak gören Batılı Devletler kamuoylarını “Büyük Savaş” hazırlıklı olmaya çağırıyorlar.

Dün ezberimizde olan “Demokrasi, Hukukun Üstünlüğü, İnsan Hakları,” gibi kavramların asıl sahipleri “kavramlarını” derin dondurucuya koymuş durumdadalar.

Dün bize ezberletilen ve sömürülmek için dayatılan bize ait olmayan kavramlarla bugünkü dünya ve bölgemizin geleceği üzerinden yorum yapamayız.

Bu kavramlar tepemizde bir sopa gibi durdu ve sopanın sahipleri sömürü düzenlerinin devamı için kavram delisi yaptılar.

Dün yaşadığımız, bugün yaşayacağımız durumu “ötekinin” tanımladığı, dayattığı, tarif ettiği kavramlarla açıklamayacağız.

Hemen yanı başımızdaki savaşları, yıkımları, bebek, kadın, yaşlı ölümlerini, soykırımları, göçler ve göç kervanlarımızı bu kavramlarla açıklamayacağız!

Batı Asya’dan uzak Doğu Asya’ya, Kızıldeniz’den Kafkasya’ya, Hind-alt kıtasından Doğu ve Batı Avrupa’ya, Afrika’nın Doğusu ve Batısı dâhil Latin Amerika’ya kadar olan acıları ve gözyaşlarımızı elbette ezberimizdeki kelime ve kavramlarla açıklamıyoruz.

Batı toplumu ve düşüncesi dışındaki her bir anlam arayışı, uluslararası platformda baskılara, duyarsızlıklara, körlüklere maruz kaldığından haberdarız.

Genel bir tanımlamayla uluslararası coğrafya, bir gün sonrası bakımından yapılan ve yapılacak jeopolitik, kestirmelerin, yorumların, öngörülerin güvenilirliğini altüst edecek ölçüde belirsiz ve sınırsız gelişmelere sahne oluyor...

İşin aslı...

Tarihin yeniden yazılacağı, sınırların yeniden şekilleneceği kritik "tarihi dönemeçler" her daim huzursuzlukların arttığı, ellerin yükseltildiği, parmak sallamaların yoğunlaştığı süreçlerdir.

Biliyoruz!

Yüz yıl öncesi de farklı değildi... Yani iki büyük Umumi Savaş öncesinde de büyük trajediler yaşanmıştı, sınırlar değişmiş ve jeopolitik güç dengeleri yer ve el değiştirmişti.

Yüzyıl önce trajik bir çöküşün yıkıntıları arasında yaşayan bir ülkenin çocukları olarak, ülkemizin bekası ve bölgemizin geleceği üzerinde düşünmeye çalışmalıyız.

Koca bir çınarın çöküşü ve üzerimize giydirilen deli gömleğinin dar geldiğinin farkındayız!

Almanya'nın Manzara-i Umumiyesi

İkinci Umumi Harp sonrası, savaşı kazanan İngiltere-ABD-Sovyet Rusya üçlüsünün tanzim ve tasnif ettiği bölünmüş Doğu ve Batı Almanya müesses nizam yok artık.

Batı Almanya Atlantik Avrupa'sının kurduğu bir sistemin ürünüydü.

Savaştan yenik çıkan Almanya, doğuda Sovyetler Birliği, Batı'da ise İngiltere, Fransa ve ABD tarafından işgal edilmişti. Sovyet Rusya'ya karşı olması açısından Batı Almanya, ABD ve NATO müttefikleri için çok gerekli bir ülkeydi.

Gerçek ve donanımlı bir ordusu olmayacak, göreceli oluşturulan ordusu NATO üyesi yapıldı ve ABD komutasına verildi.

Siyaseten iç işlerinde yine göreceli bağımsız ancak, küresel dünya ve bölgesel-yerel politik gelişmelere kapatılmış ABD'ye bağımlı bir ülkeydi.

Almanya NATO üyesi yapılarak Avrupa'ya dâhil edildi.

Almanya Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET), daha sonra AET'den doğan Avrupa Birliği (AB) yolculuğunda da, Atlantik Ötesi ABD ve Kıta Avrupası İngiltere eliyle kontrol ediliyordu.

20. yüzyılın sonuna doğru Sovyet Birliği tarih sahnesinden çekildi.

Doğu Almanya, Batı Almanya ile birleşerek tek Almanya oldu.

Avrupa Birliği-AB'nin temel amacı olarak gösterilen yeni bir egemenlik ve Avrupa ekonomisi yaratmaktı. Bilahare üye ülkelerden oluşan federal Avrupa Devleti kurmaktı.

AB serbest bir ticaret bölgesi ve Avrupa parası yarattı fakat siyasi bir kurum oluşturamadı.

Almanya'nın siyasi bağımsızlığını kazanmak için Avrupa Birliğini araç olarak kullanma arzusu, Almanya'nın sahipleri ABD ve İngiltere tarafından her daim engellendi.

Birleşmiş Almanya'nın savunma ve dışişleri politikası, özellikle Soğuk Savaş öncesi durumda kalması gerekiyordu ve öyle de oldu.

Kısacası...

Almanya Soğuk Savaş sonrası her ne kadar iki Almanya'nın birleşmesi olmuşsa da, siyaseten tam bir karmaşa içinde günümüze kadar devam etti. Sözde bağımsız özde ise bağımlı olmaya alıştırıldı.

AB üyeliğinden Brexit kararıyla Birleşik Krallığın ayrılması AB'nin ekonomik ve siyasi hedeflerinin, dolayısıyla Almanya'nın siyasi bağımsızlık hayalinin de bitmesi anlamına gelmektedir.

Avrupa Birliği AB küfesini sırtından atan Birleşik Krallık-İngiltere, Almanya'yı hedef tahtasına oturtmuş gözüküyor. Geçtiğimiz günlerde İngiltere'de yayımlanan The Economist Dergisi kapağında "Almanya, Avrupa'nın Yeniden Hasta Adamı?" diye kapak yapıyor.

İngiltere, Avrupa'nın düşmanı fotoğrafına yine Almanya Fotoğrafını yapıştiriyor. Almanya'nın durağan-resosyonist ekonomisine vurgu yapıyor...

İrkçılık hareketlerine dikkat çekiyor. Avrupa Birliğinin fonksiyonunun bittiğini söylüyor...

Almanya "bağımlılık" ve "bağımsızlık" şokunun altında ve yeni dönem yeni istikametini ararken klavyenin bütün tuşlarına basıyor.

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırmasının ekonomik maliyeti altında eziliyor.

Uzakdoğu Çin ile Ticaretinin ABD-İngiltere tarafından engellenmesi, savaş bölgelerinden gelen göçler, nüfusunun yaşlanması yumuşak karnına işaret ediyor.

1950'den bu yana ülkeye göç edenlerin ve çocuklarının 20 milyona yaklaşması Almanya'nın gelecekte problemlili bir ülke olmasının başat sebepleri olacağı muhakkaktır.

Bu bağlamda...

Almanya Federal Meclis üyelerinin yüzde 13,3'ü göçmen kökenli. 735 milletvekilinden oluşan Federal Mecliste 100 civarında göçmen kökenli parlamenter bulunmakta. Sol Parti (die Linke) partisinin yaklaşık yüzde 28, Sosyal Demokrat Partisinin yüzde 17, Yeşiller Partisinin yüzde 15, Hür Demokrat-Liberal partinin yüzde 6, Hristiyan Birlik Partilerinin yüzde 5 civarındadır.

Hükümeti oluşturan Sosyal Demokrat-Yeşiller-Liberal kabinede birçok bakan yabancı kökenlidir.

Tarım adına hiçbir bilgisi ve deneyimi olmayan Almanya Tarım Bakanı Türk kökenlidir.

Almanya'da 1 milyon Suriyeli Mülteci bulunmaktadır.

2015 yılında Mülteci olarak Almanya'ya gelen Suriyeli-durzi bir genç, Stuttgart yakınlarında Ostelheim kasabasında yapılan Belediye seçimlerinde belediye başkanı seçilmiştir.

Göç ülkesi olduğunu kabul ettikten sonra söylem değişikliğine giderek tam-kalifiye, yarım kalifiye ve hatta az kalifiye işçiye ihtiyaçları olduğu yüksek sesle dile getiriliyor.

Askerlik yasasında mevzuat değiştirerek alman olmayanların yani göçmenleri de askere almak istiyor.

Son günlerde Türkçe ilanlarla askere alımların başladığını duyuruyor. "Gerçekten bedeli olan bir iş yap" üst başlığıyla afişler yaptırıp "donanmamızın bir parçası ol" diyerek bay bayan muharip asker ve silah uzmanı aradıklarını deklare ediyor.

Berlin, Frankfurt, Köln gibi Türklerin yoğun yaşadıkları Büyük Şehirleri Türk Mahallerinde afiş yapıştırılıp ilanlar dağıtılıyor...

Öte yandan birkaç ay önce Alman Savunma Bakanı askeri bir törende LGBT bayrağını göndere çekerken görüyoruz. "Biz ayrımcılık yapmıyoruz" söylemiyle klavyenin bütün tuşlarına basıyorlar...

Tarih boyunca Almanya'nın merkez kültürü, Hristiyanlık üzerine bina edildiği bir realitedir. Federal Almanya Cumhuriyeti (BRD-1949) isminden önce tarihi olarak Almanya kendisini "Kutsal Cermen Roma İmparatorluğu" olarak isimlendirmiştir.

Dolayısıyla Kutsal Romanın varisi Cermenler Katolik inancını, devletlerinin ve kültürlerinin merkezine koyarlardı. Yani hem asker hem de dindar bir millettir.

Çok yakın bir zamanda "Kleine und mitlere Unternehmen-KMU tarafından her on yılda bir yapılan Kilise Üyeliği Araştırması'na göre Almanların sadece yüzde 13'nün kiliseye bağımlı dindarlık anlayışının olduğu ortaya çıkıyor. Yine aynı araştırmada kendilerini "doğacı" ve "din düşmanı" olarak tanımlayanların oranının ise yüzde 36. Yüzde 50'nin üzerinde insan ise kendisinin seküler olduğunu söylemiş.

Araştırma rakamlarının ortaya koyduğu sosyolojik sonuçlar oldukça dikkat çekici.

"Kilisesiz Dindarlığın" Hristiyan Teolojisinde mümkün olmadığı göz önünde bulundurulduğunda gelinen durumun sonuçlarının Almanya açısından kaygı verici olsa gerektir.

Almanya'da Din ve Kültürden uzaklaşmasının böyle devam etmesi halinde "yıkıcı" bir kopuşun yaşanması mukadder gözüküyor.

Söz konusu anket 5300 kişiye, toplam 600 civarında soru sorularak yapılmış ciddi bir araştırmadır.

Almanya'nın Manzara-i umumiyesini perçeminden tutulup devletinin bağımlı, millet olarak ise, yozlaşmanın ve çürümenin dibe vuruşu olarak görmek mümkün...

Bu "bağımlılık" ve "çürümenin" karşısında alternatif olarak toplumun ırkçı hareketlere, Neonazi partilerine yönelmesi ise ayrı bir fecaat.

Yukardaki araştırma sonuçlarının sosyolojik açıklaması, dinde, milli duygularda, kültürdeki yozlaşmalar, haliyle ırkçılığı körüklüyor. İrkçı partiler merkez partilerden daha fazla oy alabiliyor...

İrkçı söylemlere sahip Almanya için Alternatif Partisi AfD'nin yüzde 20-25 gibi oy oranına ulaşarak Merkez siyasetin Hristiyan Demokrat Partileri ve Sosyal Demokrat Partisinin limanına demir atması ayrı bir yazı konusudur.

Sözün hülasası...

Almanya'nın hayaletlerden nasıl kurtulacağı bir muamma.

Siyasi bağımlılık, ekonomide durağanlık, kültür ve dinde yozlaşma ve çıkış yolu olarak İrkçı Parti ve hareketler...

Alman Edebiyatı'nın en büyük isimlerinden, 1797 yazılmış sanat ve edebiyat dünyasını derinden etkileyen Johan Wolfgang Goethe'nin "Büyücünün Çırağı" adıyla Türkçeye de çevrilmiş bir şiir kitabından bir bölümü okuyarak yazımızı bitirelim...

*"Oh, nihayet o ihtiyar sihirbaz,
Dışarı çıktı biraz!
Şimdi onun cinleri de bir kere,
Oynasınlar benim keyfime göre!
Söylediği sözler, yaptığı işler.
Aklımda birer birer;
Ruh gücü bende de var
Ben de elbet yaparım mucizeler!"*

"Zauberlehrling" yani "sihirbazın çırağı" isimli şiirinde özet olarak şu konu işlenir:

*Büyücünün tembel bir çırağı varmış. Ustasına özenir ve yerine geçmek istemiş. Ustasının olmadığı bir zaman, ustasının yerine geçmeye kalkar. Büyüyü basit bir şey sanır, "ne var bende yapabilirim" der. Bütün hayaletleri çağırır, ancak bunlarla baş edemez, tekrar kovamaz, sonra ustasından medet umar... Şiir uzun ve harika bir şekilde çırağın yaşadıklarını edebi bir dille anlatır... Çırak avazı çıktığı kadar şöyle haykırır...
"ÇAĞIRDIĞIM HAYALETLERDEN ŞİMDİ KURTULAMIYORUM!"*

*Mehmet DOĞAN kimdir?

1962 yılında Nevşehir’de doğdu. İlk, Orta ve Lise tahsilini Ankara’da tamamladı. Almanya’da göçmenlik sosyolojisi ve siyaset bilimi eğitimleri aldı.

Avrupa Diasporasında 40 yılı varan yaşanmışlık içerisinde “Avrupa’ya işçi transferi ve ekonomik boyutu”, “göç ve göçmenliğin sosyolojik süreci”, “yabancıların sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel sorunları” gibi konularda etüt çalışmaları, “göçmenliğin ekonomik ve psikolojik sorunları, yabancılaşma ve kimlik sorunları” ile ilgili seminerler ve konferanslar verdi. Türkiye’de ve Almanya’da birçok gazete ve dergide araştırmaları ve makaleleri yayımlandı.

Almanya NRW Düsseldorf Parlamentosunda Milletvekili Danışmanlığı yaptı.

Bir grup Akademisyen ve Sosyal Bilimci arkadaşı ile birlikte Human Dignity and Rights (HDR) adlı Avrupa İnsan Onuru ve Hakları Örgütünü kurdu ve Kurucu Genel Başkanlığını yaptı. Uluslararası Af Örgütü-Amnesty International, Birleşmiş Milletler BM’de (NGO) Danışman statüsüne sahip Alman İnsan Hakları Örgütü GfbV, Kiliseler Birliği Katolik Barış Harekatı-Pax Christi, Merkezi Birleşmiş Milletlerde Temsil Edilmeyen Milletler Teşkilatı-UNPO gibi sivil toplum kuruluşlarında hospitasyonlar yaptı.

Londra, Brüksel, Cenevre, Strazburg, Berlin, Viyana, Lahey gibi Avrupa Başkentlerinde; Lordlar Kamarası, Avrupa Parlamentosu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi kurumlarda Politik ve Sosyal konularla ilgili uluslararası toplantılar organize etti, NGO Üyesi sıfatıyla adı geçen kurumlarda ve Birleşmiş Milletler (BM) bünyesinde çalışmalar yaptı.

Sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal konuları ihtiva eden çeşitli zaman aralıklarında kaleme alınmış dört kitabı bulunmaktadır. “Batının İnsan Hakları Karnesi 11 Eylül, Doğuda ve Batıda, İnsan Hakları Gözlemleri, Batıda Doğulu Olmak-Bir Arada Yaşamak Mümkün mü? Kadim Bir Sorunsal Olarak ÖTEKİ” kitapları yayımlanmıştır.

Avrupa ve Türkiye’de saygın şirket, dernek ve vakıf gibi gönüllü kuruluşlarda göçmenlik, ekonomi, jeopolitik ve jeostratejik politikaları gibi alanlarla ilintili kuruluşlarda danışmanlık yapmaktadır.

2013 yılından itibaren Türkiye’de yaşamaktadır.

İÇERİDE DIŞARIDA TERÖR, MÜCADELE VE BEKLENTİLER

(E) Kd. Alb. Mithat IŞIK*

Türkiye'nin terörle mücadelesi 2018 yılından itibaren bir konsept değişikliğine gitti.

Konsept değişikliği yurt içerisindeki terörle mücadele, İçişleri Bakanlığı'na dolayısıyla Jandarma Genel Komutanlığı'na verildi. Sınır ötesi terörle mücadele de Milli Savunma Bakanlığı yani Genelkurmay Başkanlığı'na devredilmiş oldu. Bu bence doğru bir hareket tarzıydı. Çünkü mücadele sadeleştirilmiş oldu. Yani sorumlu birimler ayrılmış oldu. Son 5 senedir bunun mükafatlarını, başarılarını görüyoruz. Yurt içerisinde zaten terör örgütünün baktığınız zaman eylem yapma imkan ve kabiliyetleri azalmıştır. Ancak hiç eylem yapamayacak diye de bir şey söyleyemeyiz. Ancak şu anda terör örgütünün son 2 seneye baktığımız zaman yurt içerisinde herhangi bir eylem yapamadığını biliyorum. Eylem teşebbüsleri var ancak yapamıyorlar. Bu mücadele, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı ile yürütülüyor. Jandarma komando, jandarma özel hareket birlikleri var. Bir de polis özel harekât var. Operasyon yaptığımız bölgelerde bizim korucularımız var. Hangi bölgede operasyon yapılıyorsa o bölgede bulunan korucular da bu operasyonlarda görev alıyorlar. Sınır ötesi operasyonları Türkiye yapmak mecburiyetinde.

Artık terör örgütlerinin elinde ak-47, RPG ve el bombası gibi silahlardan ziyade çok modern silahlar var. Bunların menzilleri de çok fazla. Dolayısıyla biz sınırlarımızı hem Irak'tan hem Suriye'den hem Kıbrıs'tan hem Doğu Akdeniz'den hem de gerekiyorsa Afrika'dan da korumak mecburiyetindeyiz. Çünkü terör örgütlerinin imkanları ve kabiliyetleri de çok artıyor. Elleri uzun menzilli havanlar var, çok namlulu roketler var. Yani bugün sadece Türkiye'nin terörle mücadele ettiği PKK, YPG'den ziyade bunların arkasındaki güçleri de görmemiz lazım. Bunlara verilen eğitimler var. Helikopter ve uçak hariç bizim mücadele ettiğimiz terör gruplarının elinde bütün diğer imkan ve kabiliyetlerin var olduğunu düşünmemiz lazım. İşte Türkiye'de mücadelesini bu şekilde yapıyor.

Bugün bizim Irak'ta operasyon yaptığımız bölge yaklaşık 378 km uzunluğunda bir sınırı oluşturuyor. Derinliği de 15 ila 40 bazı yerlerinde 50 veya 60 kilometreye indiği alanlar var. Bu bölge Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin yönetiminde olup 800.000 - 1.000.000 arası nüfus yaşıyor. Biz bunları koruyoruz. Burada biz daha önce operasyonları yapıyorduk. Biz 1 hafta, 1 ay, 2 ay kalıp geri dönüyorduk. Fakat bizim döndüğümüz yere terör örgütü tekrar geliyordu. Tamamını imha edemiyorduk. Çok sarp bir arazi. Dolayısıyla kalıcı güçler işgal ediyordu. Bence şu anda orada 4 tugay

bulunduruyorsa zamanla bunu 2 tугaya da düşürebiliriz. Yani birlik yerleştikçe, istihbarat imkan kabiliyetleri arttıkça, teknoloji arttıkça, kuvvetlerimiz de orada azalacaktır.

Bu bölgede Zap Suyu var, Hakurk Çayı diye bir çay var. Bunların önlerinde yaptırabilecek olan barajlar var. Bizim şu anda mücadele edip kontrol altına almak istediğimiz Zap ve Hakurk bölgesidir. Buraların büyük bir çoğunluğu su altında kalacak. Dolayısıyla bu da örgütün barınma alanlarını kapatacak. Tahmin ediyorum Türkiye bunu da yapacaktır. Hakurk çayı üzerine kurduğumuz bizim sınırimıza daha yakın. Yani Silopi'den geçen çayın önünü kapadığımız zaman bu sefer Haftanın bölgesi su altında kalıyor. Dolayısıyla set oluşturuyor. İşte bunu Irak'ta da yaptığımız takdirde -şu anda barındıkları o mağaraları tabi geliştirmişler- onlar su altında kalacak. Benim düşüncem Türkiye bu barajları kendisi yapıp parasını belki de petrol karşılığında Irak'tan alabilir. Bu ekonomistlerin veya siyasi otoritenin düşüneceği şey. Şunu söylemek istiyorum biz Irak'ta bulunmak zorundayız. Yani Irak ordusu kendi sınırlarını koruyana kadar biz orada kalacağız. Çünkü biz oralarda bulunmazsak örgütün elindeki silahların imkan ve kabiliyetine, menzillerine baktığımız zaman büyük bir iç göçle karşı karşıya kalırız. Onun için orada bulunacağız. Karşımızdaki devletler sınırına sahip çıkana kadar, karakollarını karşılıklı kurana kadar. KYB, İran'ın ve Amerika'nın kontrolünden çıkmaz ise Türkiye, Irak Türkmen Cephesi ve KDP'yi müşterek bir silahlı güç haline getirmelidir. Bu konuda Türkiye'nin büyük çabaları var. Dışişleri Bakanı, MİT Başkanı gitti ve görüşmeler yaptı. Neticede biz Irak'ta orada devlet olana kadar kalmak durumundayız.

Suriye'ye gelecek olursak bizim için bence Irak'tan daha önemli olan bölüm. 911 km sınırimız var. Problemin esas Türkiye'yi ilgilendiren kısmı İsrail'in hedeflerine baktığımızda Amerika Birleşik Devletleri'nin düşüncelerini okuduğumuzda bu Irak'ın Kuzeyini teknolojiyle donatıp, oradaki Peşmerge güçlerini emir komutamıza almalıyız. Suriye Milli Ordusu'yla yaptığımız gibi. Yani bu şekilde kuvvet tasarrufu yapabiliriz. Coğrafyanın özelliklerini dikkate alarak orada daha az kuvvet bulundurmalıyız. Kuvvetlerimizin çoğunu Suriye'de bulundurmanızın büyük faydası olur. Esas problemin kaynağı Suriye'de. Şimdi Suriye'de Fırat Kalkanı Harekatı, Zeytin Dalı Harekatı, Barış Pınarı Harekatı olmak üzere 3 büyük hareket icra ettik. Belli bölgeleri kontrol altına aldık. 911 kilometrelik sınırı, Dicle'den başlarsak Resulayn ve Tel Abyad'ı kontrol altına aldık. Orada Ayn-el Arap ve Kamışlı bölgesi bizim kontrolümüzde. Hedeflerimizden birisi de geri kalan boş alanları da kontrol altına almaktır. Genel olarak kontrol altında ama cepheyi düzleştirmemiz lazım. Tel Rifat ve Menbiç'e gelirse, buralar Zeytin Dalı Harekatı'ndan sonra ABD tarafından boşaltılmalıydı. Orada şimdi rejim ve terör

örgütü var. Dolayısıyla Türkiye'nin hedefi bu söylediğim cepheyi birleştirmek olmalı. Türkiye'ye müzahir bir takım Arap aşiretleri de son 4-5 aydır PKK-PYD'ye karşı bir mücadele ediyorlar ve başarılı da oluyorlar. Örgütün yaşaması için tabii ekonomik şartların da olması lazım.

Terör örgütleri oradaki petrol kuyularını kontrol altına alıp petrolden gelir elde ettiği için Türkiye o tesisleri imha etti. Dolayısıyla şartlar Türkiye'yi güneye doğru gitmeye zorluyor. ABD terör örgütlerini kullanarak, Kandil'den Akdeniz'e kadar bir terör kolidoru oluşturup Türkiye'nin güney komşularıyla bağlantısını kesmek istiyor. Türkiye bunu önlemek için oralarda bulunmak mecburiyetinde.

Suriye'de, Doğu Akdeniz'de, Kıbrıs'ta çok güçlü olmamız lazım. Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınması yolunda özellikle Türk dünyasında Türkiye'nin girişimler yapması gerekiyor. Libya'daki etkinliğimizi de güçlendirmeliyiz. Somali'de zaten eğitim veriyoruz. Türkiye kendi güvenliği için bu bölgelerde bulunmak zorundadır. Aksi takdirde halkımızın ve coğrafyamızın güvenliğini sağlayamayız.

Yayına Hazırlayanlar: Zeynep Defne YAVUZ – Burak SIRAKAYA

(E) Kd. Alb. Mithat IŞIK Kimdir?

1951 yılında doğan Mithat Işık, 1970'te girdiği TSK'da 1972'de Özel Komando Kursu'nu bitirdi ve piyade takım komutanı olarak Kıbrıs Barış Harekatlarına katıldı. 1980-1990 arasında Bolu Komando Tugayı'ndan görevli olarak Doğu Anadolu'da birçok terör operasyonuna katıldı. 1990-1992'de Mardin Dargeçit'e atanan Işık, 1992-1995 arasında Özel Kuvvetler Okul Komutanlığı'nda İç Güvenlik ve Gerilla Harekâtı Öğretmenliği yaptı. 1995-1998'de Özel Kuvvetler Alay Komutanı olarak Güneydoğu'ya geldi.

Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren Işık, peşmergelerle birlikte pek çok operasyonu organize etti. Barzani ve Talabani ile pek çok görüşme yapan Işık, 2001'de emekli oldu. Yarasa Operasyonu isimli kitabı bulunmaktadır.

SDE; ortak insani değerler ekseninde, bağımsızlık, hürriyet, adalet, barış kalkınma ve hakkaniyet hedefinde, medeniyet coğrafyasında stratejik konumuna, tarihi reel politik misyonuna doğru emin adımlarla yol alan 'Yeni Türkiye'nin düşünce merkezidir.

3 Mart 2009'da resmi kuruluşu gerçekleştirilen Stratejik Düşünce ve Araştırma Vakfı (SDAV)'nın bir kuruluşu olarak faaliyet gösteren SDE; iç ve dış politika bağlamında geleceğin Türkiye'sini şekillendirme yolunda ortak akı, bilimsel çalışmayı, halk iradesi ve egemenliğini esas alan bir sivil düşünce kuruluşudur.

www.sde.org.tr